

راهنمای تدوین پایان نامه

پایان نامه خود را در قالب بخشهای و به ترتیب زیر تدوین فرمایید:

✓صفحات مقدماتی   ✓متن اصلی   ✓پیوست

صفحات مقدماتی

مشمول بر اجزای زیر بوده که با حروف الفبا شماره گذاری شده و در صفحات مجزا به شرح زیر نوشته می شود:

الف- صفحه عنوان (تصویر کامل روی جلد پایان نامه) [آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تهران ، نام دانشگاه، نام دانشکده، مقطع تحصیلی ، رشته تحصیلی، عنوان پایان نامه ، نام استاد راهنما ، نام استاد مشاور، نام نویسنده، سال فراغت از تحصیل ، شماره ثبت (برای کارورزان)]

ب- صفحات تقدیم و تشکر

ج- چکیده: یک تا یک و نیم صفحه (۲۵۰-۱۵۰ کلمه) را به خلاصه ای از مطالب پایان نامه شامل بیان مسئله، هدف از اجرا ، روش انجام، نتایج و نتیجه گیری نهایی اختصاص دهید.

د- فهرست مطالب : (شامل فهرست رئوس مطالبی است که در متن اصلی آمده است).

ه- فهرست جداول(شامل شماره و عنوان جدولها)

و- فهرست تصاویر با نمودارها(شامل شماره و عنوان تصاویر و نمودارها)

ز- فهرست ضمائم و پیوستها(شامل شماره و عنوان پیوستها)

متن اصلی

متن اصلی پایان نامه بر اساس طرح پیشنهادی (پروپوزال ثبت شده در دانشکده) که قبلاً تدوین و ارائه شده است، در فصول زیر تنظیم می گردد:

فصل ۱- مقدمه: شامل دو بخش بیان مسأله، اهداف و فرضیات است.

- **بیان مسأله:** در این قسمت موضوع مورد مطالعه را همراه با اطلاعات زمینه‌ای مستدل تعریف نموده، دلایل انتخاب موضوع و فواید ناشی از اجرای تحقیق و کاربرد آن را به روشنی توضیح دهید.
- **اهداف، فرضیات:** اهداف اصلی و جزئی را به همان ترتیبی که در پروپوزال ذکر شده تدوین نمایید و در مطالعات تحلیلی، فرضیات مورد آزمون را ارائه دهید.

فصل ۲- مروری بر متون: نتایج خلاصه ای از مطالعات انجام شده قبلی بر گرفته از منابع اطلاعاتی را با توجه به مسأله مورد تحقیق و اهداف مورد نظر به طور دقیق، کامل و روشن با ذکر منابع بنویسید.

فصل ۳- روش بررسی: در این فصل موارد زیر را بطور مفصل ارائه نمایید:

- متغیرها (تعریف علمی و مقیاس اندازه گیری)
- نوع مطالعه
- جمعیت مورد مطالعه (تعریف جامعه مورد مطالعه، معیارهای ورود و حذف، روش نمونه گیری، حجم نمونه و شیوه محاسبه آن)
- مکان و زمان انجام مطالعه
- روش جمع آوری داده ها
- روش اجرای طرح (بر حسب نوع مطالعه به نحوه تقسیم تصادفی، نحوه همسان سازی، نحوه پیگیری، نحوه مداخله، ملاحظات اخلاقی و... اشاره کنید).

● روش تجزیه و تحلیل داده ها

● مشکلات و محدودیتها

فصل ۴- نتایج: در این فصل به عنوان داوری بیطرف تنها باید به ارایه نتایج و مقایسه آنها بر اساس اهداف و فرضیات تعیین شده پردازید. لازم است به نتیجه مقایسه و آزمونهای آماری و سطح معنی داری آنها (مقدار p) بر حسب نوع مطالعه و اهداف و فرضیات اشاره شود اما نتیجه گیری نهایی و نحوه تعمیم این نتایج و توجیه آنها به فصل بعدی (بحث و نتیجه گیری) موکول می شود. به طور کلی نتایج تحقیق به ترتیب زیر سازماندهی و ارایه می گردد:

● معرفی موارد مطالعه شده بر حسب متغیرهای زمینه ای مورد نظر (مثلاً ترکیب سنی و جنسی گروههای مطالعه)، فراوانی متغیرهای مستقل در گروههای مطالعه (مثلاً درصد سیگاری ها در هر گروه)

● فراوانی متغیر وابسته بر حسب فراوانی متغیرهای مستقل و با توجه به مطالعه و اهداف (مثلاً فراوانی سرفه مزمن در گروه سیگاری و غیر سیگاری)

● انجام و ارایه آزمونهای آماری بر حسب نوع مطالعه، اهداف و فرضیات

ارایه نتایج فوق در قالب متن، جدول و نمودار انجام می گیرد.

متن: هرگاه بتوان با بیان ساده و غیر ریاضی با خواننده ارتباط برقرار نمود، نتایج بصورت متن ارایه می شود. مثلاً اگر از ۱۰۰ بیمار، نیمی سیگاری و نیمی دیگر غیر سیگاری باشند همین اشاره کفایت می کند و نیازی به تنظیم جدول و کشیدن نمودار نیست. متن نوشته شده در فصل نتایج می تواند شامل دو قسمت اطلاعات خودکفای نوشتاری، شرح و نتیجه گیری از اطلاعات ارایه شده در جداول و نمودارها باشد. توجه به این نکته ضروری است که منظور از شرح اطلاعات، نتیجه کلی است که خواننده بایستی از جدول و نمودار بگیرد.

جدول: اطلاعات آماری و داده هایی را که بدلیل حجم زیاد نتوان در متن گنجانند (و در صورت ارایه خواننده را گیج خواهد کرد) بایستی دسته بندی و تنظیم نمود و در جدولهای مناسب ارایه کرد. تنظیم یک جدول مناسب دارای قواعدی به شرح زیر است:

۱ - شماره و عنوان کامل در بالای جدول (همراه با اشاره به جمعیت مورد مطالعه ، زمان و مکان).

۲- قرار دادن متغیر مورد نظر در اولین ستون و تعداد و درصد آن در ستونهای بعدی(در جداول یک متغیره - مانند جدول شماره ۱)

جدول شماره ۱- توزیع سنی بیماران مراجعه کننده به درمانگاه قلب نمازی در سال ۱۳۷۱

گروه سنی (سال)	تعداد	درصد
≤ 15	۲۰۰	۲۰
۱۶-۲۹	۳۵۰	۳۵
۳۰-۴۴	۲۵۰	۲۵
≥ 45	۲۰۰	۲۰
جمع	۱۰۰۰	۱۰۰

۳- قرار دادن متغیر مستقل در سطرهای افقی و متغیرهای وابسته در ستونهای عمودی در جداول دو متغیره ای که رابطه یک متغیر مستقل را با یک متغیر وابسته نشان می دهد. (مثال: جدول شماره

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی طول مدت شیردهی در مادران مراجعه کننده به مرکز بهداشتی درمانی شفا

بر حسب گروه سنی در سال ۱۳۷۱

سن بر حسب سال	طول مدت شیردادن			جمع
	بیشتر از ۱۴ ماه	۶-۱۱ ماه	۰-۵ ماه	
۱۵-۲۴				
۲۵-۳۴				
$35 \leq$				
جمع				

۴- هر جدول بایستی دارای سطر و ستون جمع باشد.

۵- محتوای جدول (عناوین سطرها و ستونها و ارقام مندرج و درصدها و...) واضح و با معنی باشد.

اگر به علت کمبود جا از علائم اختصاری استفاده می شود، شرح این علائم بایستی در زیر

جدول و با حروف ریز تر آورده شود.

۶- جداول فارسی از راست به چپ تنظیم شود.

۷- در مورد نحوه دقیق طبقه بندی یک متغیر در جدول نمی توان قانون کلی صادر کرد ولی عوامل

مهمی که در این زمینه مورد توجه قرار می گیرد عبارتند از:

● توجه به این مطلب که آیا طبقه بندی متغیر به نوعی زمینه علمی وابسته است یا خیر؟

مثلاً برای سرخک می توان طبقات سنی کمتر از ۲ سال ، ۲ تا ۱۵ سال و بالاتر از ۱۵ سال را

داشت، در حالیکه در مورد بیماریهای ایسکمیک قلبی تنظیم طبقات سنی به صورت کمتر از ۳۰،

۳۰ تا ۴۵ سال و بالاتر از ۴۵ منطقی تر است.

● اگر بخواهیم نتایج خود را با دیگران مقایسه کنیم در این صورت بایستی طبقه بندی ما مطابق

همان الگویی باشد که زمینه مقایسه ما است.

● تعداد طبقات نایستی آنقدر کم باشد که بعضی نتایج در آن گم شود. نه آنقدر زیاد که تجزیه و تحلیل را مشکل سازد.

● طبقه بندی متغیر بایستی جامع و مانع باشد یعنی هر مورد تحت مطالعه، جایی برای خود داشته باشد و هر رقم در بیش از یک گروه نیاید.

۸- در جداولی که آزمون آماری انجام شده، نوع تست بکار رفته و مقدار آن (مثلاً $t=3/85$ ، $x^2=6/25$) و مقدار p (مثلاً $P \leq 0/05$) ارایه شود.

تصویر و نمودار: هنگامی که تفهیم اطلاعات بخاطر گستردگی، تنوع و یا برخی از ویژگی‌ها (مثلاً روند تغییرات) توسط جدول مشکل باشد، نمودار به کمک ما می آید. قبل از انتخاب نمودار بایستی به داده ها نگاه کرد و نوع آنها را تشخیص داد و سپس مناسب ترین روش نمایش را انتخاب کرد.

فصل ۵- بحث و نتیجه گیری کلی و پیشنهادات:

بحث و نتیجه گیری: در این مبحث نتایج ارایه شده در فصل قبل را مورد بحث قرار دهید. از زیاد یا کم بودن یک عامل در یک دسته بیمار چه نتیجه‌ای می گیرید؟ چگونه آن را توجیه می کنید؟ تا چه حد در اثبات فرضیه (فرضیات) خود موفق بوده اید؟ وجوه تشابه و تناقض یافته های شما با سایر مطالعات انجام شده در این زمینه چه می باشد و چگونه آنرا توجیه می کنید؟ با توجه به مجموعه شواهد به چه نتیجه کلی دست یافته اید؟

نتیجه گیریها و بحثهای شما می تواند بر حسب گستردگی موضوع و تعداد متغیرهای مورد بررسی بسیار مفصل یا محدود و مختصر باشد. به هر حال در اینجا است که اطلاعات خود را درباره موضوع

مورد تحقیق و مهارت خود را در تأمین ارتباط بین عوامل و تعمیم نتایج به نمایش می گذارید.

در تدوین این مبحث به نکات زیر توجه فرمایید:

- تنها نتایجی مورد بحث قرار می گیرند که در فصل یافته ها (۴) به آن اشاره شده است.
- مقایسه یافته ها با سایر مطالعات انجام شده و تعمیم آنها به جامعه هدف با توجه به روش مطالعه و طراحی آن امکان پذیر است.

پیشنهادات: این قسمت را با توجه به نتایجی که گرفته اید در قالب اجزای زیر تدوین نمایید.

- پیشنهادات در رابطه با بکارگیری یافته های تحقیق
- پیشنهادات بر اساس زمینه های جدیدی که برای تحقیقات بعدی ایجاد شده است

فهرست منابع: ذکر منابع علاوه بر اعتبار بخشیدن به تحقیق انجام شده، نشانگر رعایت اخلاق تحقیق نیز می باشد.

● چکیده انگلیسی

پیوست

اطلاعاتی که ذکر آنها در متن ضرورتی ندارد، ولی سبب درک بهتر مسأله می شوند، تحت عنوان پیوست، به انتهای تحقیق افزوده می شوند (مانند پرسشنامه)

- تهیه مقاله ای از متن پایان نامه بر اساس الگوی پیشنهادی مجله فارسی دانشکده پزشکی و یا Acta

Medica Iranica تهیه نموده و در انتهای پایان نامه صحافی به نمایند. وچنانچه مقاله به چاپ

رسیده است کپی همان را صحافی نمایند.

- الصاق کپی فرم شماره (۴) یا برگه ی نمره در انتهای پایان نامه ی صحافی شده.

دستورالعمل تنظیم منابع برای پایان نامه و مقالات

کلیات

- منابع باید به ترتیب ظهور در متن شماره گذاری شده و به ترتیب شماره در انتهای پایان نامه یا مقاله ذکر گردند.
  - شماره منابع در انتهای جمله و در داخل پرانتز نوشته می شود.
  - منابعی که فقط در جداول و نمودارها به آنها اشاره شده نیز باید به ترتیب ذکر آنها در مقاله شماره گذاری شوند.
  - تنها منابعی که در ارتباط نزدیک با کار نویسنده بوده و مستقیماً از آنها استفاده شده باید ذکر شوند.
  - منابع باید از مقالات چاپ شده یا آنهایی که برای چاپ پذیرفته شده انتخاب گردند اگر مقاله برای چاپ پذیرفته شده ولی هنوز چاپ نشده باید هنگام اشاره به آن پس از نام مجله مربوطه عبارت (زیر چاپ) (in press) در داخل پرانتز ذکر شود. (توجه: در صورت ارسال مقاله برای یکی از مجلات علوم پزشکی لازم است در این مورد نسخه ای از نامه پذیرش مقاله برای چاپ ضمیمه گردد).
  - حتی المقدور از به کارگیری موارد زیر به عنوان منبع خوداری شود.
    - Citation of submitted manuscripts
    - Unpublished data (اطلاعات چاپ نشده)
    - Personal communication (ارتباط شخصی)
- در صورتیکه نیاز به استفاده از چنین منابعی است باید در متن به آنها اشاره شود بعنوان مثال: (Tanaka JA, pers . comm.) و در ضمن باید از صاحب اطلاعات برای نقل قول اطلاعات وی در مقاله کسب اجازه شود.
- عناوین مجلات باید بر اساس الگوی Index Medicus خلاصه شود.
  - در مقالاتی که چهار نویسنده یا کمتر دارند ذکر نام تمامی آنها ضروری است. برای مقالاتی که بیش از چهار نویسنده دارند نام سه نویسنده اول را ذکر کرده و سپس از کلمه (et al) یا (وهمکاران) استفاده می نمایند (بر اساس دستورالعملهای جدید می توان نام نویسندگان تا شش نفر را هم ذکر نمود).

- در مواردیکه فقط چکیده مقاله در اختیار بوده در پایان نام منبع ذکر کلمه (abs یا abstract) (چکیده) ضروری است. (توجه: مجله Acta Medica Iranica استفاده از چکیده را بعنوان منبع قبول نمی نماید).

کتابهای مرجع

الف) یک فصل از یک کتاب مرجع

نام خانوادگی نویسنده فصل - حرف یا حروف اول نام نویسنده فصل با حروف بزرگ - عنوان فصل - نام نویسندگان کتاب بهمان صورت که برای نویسندگان فصل گفته شد (همراه با ذکر کلمه editors در پایان آن در صورت لزوم) - نام کتاب - شماره edition یا چاپ - محل انتشار - نام ناشر - سال چاپ - شماره صفحات

مثال: (لطفاً به نحوه هجابندی نیز توجه فرمائید)

● انگلیسی:

Philips SJ, Whisnant JP. Hypertension and stroke. In: Laragh JH, Brenner BM, editors. Hypertension: pathophysiology, diagnosis and management. 2nd ed. New York: Raven Press; 1995. p: 465-78

● فارسی: بهرامی فریدون، نوحی علینقی، کنترل کیفیت آزمایش لیپیدهای سرم، در کتاب تضمین کیفی آزمایشگاهی، مؤلفین محمدی حسن، جلیلی حسین، چاپ دوم، تهران: مرکز نشر دانشگاهی؛ ۱۳۷۵ صفحات ۵۰ تا ۶۱

تذکر: (۱) نوشتن شماره فصل ضرورتی ندارد.

(۲) هنگام نوشتن منابع لزومی به ذکر عنوان نویسندگان (مثلاً MD یا PhD ...) نیست.

ب) کتاب مرجع به صورت کلی

نام خانوادگی نویسندگان کتاب - حرف یا حروف اول نام نویسندگان - نام کتاب - شماره edition یا چاپ - محل انتشار - نام ناشر - سال چاپ (در اینجا نیز در صورت لزوم اشاره شود که اسامی فوق editor های کتاب می باشند.)

مثال:

● انگلیسی:

Ringsven Mk, Band D. Gerontology and leadership skills for nurses. 2nd ed. Albany (NY) : Delmar publishers; 1996

● فارسی: حمیدی س، شاهرضائی م. احیای قلبی ریوی. تهران: راستان؛ ۱۳۷۴

کتابهای ترجمه شده

در ترجمه عبارات "در ترجمه" سپس عنوان کتاب و نام مؤلف اصلی ذکر شود مثال:
اعرابی ماندانا، رئیس زاده فرید، در ترجمه جنین شناسی لانگمن، سادلزتی، دبلیو(مؤلف). چاپ اول . تهران
: موسسه فرهنگی انتشاراتی تیمورزاده ، ۱۳۷۶

مقالات

نام خانوادگی نویسندگان- حرف یا حروف اول نام نویسندگان - عنوان مقاله --
عنوان مجله به صورتیکه در آخرین ویرایش Index medicus ذکر شده - سال انتشار - شماره
مجله - شماره صفحات

مثال:

● انگلیسی:

Vega KJ, Pina I, Krevsky B. Heart transplantation is associated with an
increased risk for pancreatobiliary disease .Ann Intern Med 1996 June ;
124(11): 980-3

تذکر :

۱- در قسمت شماره مجله، شماره اول، جلد(Vol) مجله است و شماره داخل پرانتز، شماره(No) مجله است.
۲- در صورتیکه شماره صفحات کلیه شماره های یک volume ممتد (بدنبال هم) می باشد می توان از ذکر
ماه و No صرف نظر کرد.

● فارسی: شمس الدین س، دبیری ش، فیبروماتوزیس متعدد سطحی پوست. مجله دانشگاه

علوم پزشکی کرمان ۱۳۷۲؛ ۸-۴۶

نمونه هایی از سایر موارد:

*Organization as author:

The Royal Marsden Hospital Bone Marrow Transplantation Team. Failure of
syngeneic bone- marrow graft without preconditioning in post – hepatitis
marrow aplasia . Lancet 1977; 742-4

*no auther given:

Coffee drinking and cancer of the pancreas [editorial], BMJ1981; 283-628

*پایان نامه:

خطر دوست ص. بررسی ۵۰ مورد بیمار دچار حاملگی خارج رحمی. دوره تخصصی رشته زنان و

مامائی، دانشکده پزشکی تهران ، ۱۳۷۲

*Dictionary:

Dorland's illustrated medical dictionary. 27th ed. Philadelphia: Saunders, 1988. Etasia; p. 527

*Newspaper article:

Rensberger B. Specter B. CFC may be destroyed by natural process. The Washington Post 1989 Aug 7; sect A: 2(col5)

*مقاله نشریه در نسخه الکترونیک:

Morse SS. Factors in the emergence of infectious diseases. Emerg Infect Dis[serial online] 1995 Jan-Mar[cited 1996 Jan 5]; 1(1) :[24 screens]. Available from :URL: [http:// www.cdc.gov/ncidod/ EID/eid.htm](http://www.cdc.gov/ncidod/EID/eid.htm)

در پایان لازم به ذکر است، از آنجا که تعدادی از مجلات ارجاع به خلاصه مقالات ، کتابچه کنگره‌ها، پایان نامه ها و منابع الکترونیک را نمی پذیرند، هنگام ارسال مقالات به مجله های مختلف باید از دستوالعملهای خاص هر مجله پیروی نمود. آنچه در بالا آمده است بر اساس مصوبه Vancouver که مورد قبول بیش از ۴۰۰ مجله پزشکی در جهان از جمله مجله دانشکده پزشکی و Acta Medica Iranica است، می باشد.

لطفاً طرح پیشنهادی خود را بر اساس الگوی زیر تدوین و ضمیمه نمایید.

عنوان (با اشاره به زمان و مکان انجام طرح)

۱- کلمات کلیدی

۲- بیان مسأله (توضیح پیرامون مسأله، اهمیت و لزوم انجام طرح)

۳- بررسی متون (خلاصه‌ای به زبان فارسی از تحقیقات انجام شده قبلی در

زمینه موضوع مورد مطالعه با توجه به عنوان و اهداف مطالعه و با استفاده از

منابع داخلی و خارجی شامل مقالات و پایان نامه ها، با ذکر منبع در بخش

فهرست منابع)

۴- اهداف (هدف کلی و ویژه) ، سؤالات، فرضیات (در مطالعات تحلیلی)

۵- متغیرها (تعریف عملی و مقیاس اندازه گیری در قالب جدول متغیرها)

۶- روش بررسی :

- نوع مطالعه

- جمعیت مورد مطالعه (تعریف جامعه مورد مطالعه، معیارهای ورود و حذف

افراد مورد مطالعه، در صورت نمونه گیری نحوه محاسبه حجم نمونه)

- روش جمع آوری داده ها (تعیین و تعریف ابزار جمع آوری داده‌ها، ارایه پرسشنامه در صورت استفاده)

- روش اجرای طرح (برحسب نوع مطالعه، نحوه تقسیم تصادفی، نحوه همسان سازی، نحوه پیگیری، نحوه مداخله، ملاحظات اخلاقی، ... اشاره شود)

- روش تجزیه و تحلیل داده ها

- مشکلات و محدودیتها

۷- فهرست منابع

۸- الصاق مقاله ای که از متن پایان نامه تهیه شده است.

۹- الصاق کپی فرم شماره (۴) یا برگه ی نمره